

TÜRKİYE'DE HAYVAN HAKLARI MÜCADELESİ

Sahadaki Gönüllüler İçin Hukuki ve Pratik Rehber

Av. Gülşah GÖRÜR

Adana, 2026
Akademisyen Yayınevi

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-362-058-5

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Türkiye'de Hayvan Hakları Mücadelesi
– Sahadaki Gönüllüler İçin Hukuki ve
Pratik Rehber

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Yazar
Gülşah GÖRÜR

Bisac Code
LAW120000

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

DOI
10.37609/akya.4182

Kütüphane Kimlik Kartı
Görür, Gülşah.

Türkiye'de Hayvan Hakları Mücadelesi – Sahadaki Gönüllüler İçin Hukuki ve
Pratik Rehber / Gülşah Görür.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.
124 s. : fotoğ. ; 135x210 mm.
ISBN 9786253620585

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Yayınevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Bu Kitap Neden Yazıldı?

Türkiye’de hayvan hakları mücadelesi artık yalnızca bir “vicdan meselesi” değil, aynı zamanda bir hukuk, kamu yönetimi ve toplumsal sorumluluk meselesidir. Sahada yıllardır emek veren gönüllüler çoğu zaman yalnızca hayvanlara değil, yanlış uygulamalara, baskıya, tehditlere, yanlış bilgilendirmeye ve sistemin ağır işleyen taraflarına karşı da mücadele etmek zorundadır.

Bu kitap, tam da bu nedenle yazıldı. Çünkü sahada bir canı yaşatmaya çalışan gönüllünün yalnızca iyi niyetle değil bilgiyle, doğru yöntemle ve haklarını bilerek hareket etmesi gerekir. Gönüllüler ne kadar güçlü olursa bu mücadele o kadar sürdürülebilir olur. Ve en önemlisi gönüllü kendini koruyabildiğinde, hayvanı daha güçlü biçimde koruyabilir.

Bu kitapta amaç sahadaki gönüllülere hukuk diliyle yazılmış ağır bir metin sunmak değildir. Amaç günlük hayatta karşılaşılan durumlarda ne yapılacağını bilmek, hakları öğrenmek, riskli alanları fark etmek ve süreci doğru yönetebilmektir.

Bugün sahada en sık yaşanan sorunların başında belirsizlik gelir.

“Besleme yapabilir miyim?”

“Zabıta bunu engelleyebilir mi?”

“Şikâyet gelirse ne olur?”

“Bir hayvana zarar verildiğinde nereye başvurmalıyım?”

“Delili nasıl toplamalıyım?”

“Site yönetimi mama kaplarını kaldırırsa ne yapabilirim?”

Buna benzer soruların doğru cevabı bilinmediğinde gönüllü hem psikolojik olarak yıpranmakta, hem de farkında olmadan hukuki risklerle karşı karşıya kalabilmektedir.

Kitabın bir diğer amacı ise süreci yalnızca “bugün” üzerinden anlatmak değil, dünden bugüne nasıl geldiğimizi de ortaya koymaktır. Türkiye’de hayvan hakları alanındaki mevzuat ve uygulamalar yıllar içinde değişmiş, zaman zaman önemli ilerlemeler sağlanmış, zaman zaman da sahada yeni sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu değişimleri anlamak gönüllünün hem mücadeleyi doğru okumasını sağlar, hem de geleceğe dair çözüm yollarını daha net görmesine yardımcı olur.

Bu nedenle kitabı şu üç temel bakış açısıyla ele aldım:

Dün: Bu mücadele hangi zeminde başladı, mevzuat nasıl şekillendi?

Bugün: Sahada gönüllünün en çok karşılaştığı sorunlar ve bunların hukuki ve pratik çözüm yolları nelerdir?

Yarın: Ne değişirse gerçekten düzelir, sürdürülebilir bir çözüm modeli nasıl kurulabilir?

Bu kitabı yazmamın bir nedeni de şudur:

Ben hayvan hakları alanında yalnızca destek veren değil, süreç üreten, yol gösteren ve sahaya hukuki güç kazandıran bir yerde durmak istiyorum. Yıllardır sahada gördüğümüz yanlışlar, eksikler ve gönüllülerin yalnız bırakıldığı anlar bana şunu öğretti: İyi niyet tek başına yeterli değildir. Doğru bilgi, doğru yöntem ve doğru strateji gerekir.

Bu kitap, sahada biriken deneyimin sistemli hale getirilmesi ve bu mücadelenin daha güçlü bir zemine taşınması niyetiyle kaleme alındı.

Elinizdeki kitap bir “mucize” vaat etmez. Ancak bir yol haritası sunar. Sahada daha güçlü durabilmeniz, haklarınızı bilmeniz ve süreci doğru yönetebilmeniz için pratik bilgiler, başvuru yolları ve kontrol listeleri içerir. Çünkü bu mücadele yalnızca duyguyla değil, bilgiyle ve doğru yöntemle kazanılır.

Bu kitabın sonunda hedefim şudur:

Sahadaki gönüllü kendini yalnız hissetmesin. Ne yapacağını bilsin. Haklarını bilsin. Süreci yönetebilsin. Ve en önemlisi, doğru adımlarla daha fazla canın hayatına dokunabilsin.

Ve nihai hedef şudur: Türkiye’de hayvanların yaşam hakkına gerçekten saygı duyulduğu, sahipsiz hayvanların “sorun” değil “sorumluluk” olarak görüldüğü, gönüllülerin yalnız kalmadığı ve hukukun koruyucu bir kalkan gibi işlediği bir geleceğe katkı sunmak.

Bu kitabı, hayvan sevgisini kalbime nakış nakış işleyen, çok genç yaşta kaybettiğim canım annem Füsun Görür'e...

Birlikte büyüdüğüm ve anısı kalbimde hâlâ yaşayan ilk dostum, köpeğim Tenten'e...

Ve yaşam hakkı elinden alınan tüm hayvanların hatırasına ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi	1
---	----------

1. BÖLÜM

Hayvan Hakları Mücadelesi ve Gönüllüler.....	3
---	----------

1. Gönüllü Kimdir, Ne Yapar?.....3
2. Bu Mücadele Neyi Amaçlar?5
3. Sahada Doğru Duruş: Gönüllünün Sınırları.....6
4. Gönüllü Neden Hedef Olur?.....8
5. Doğru Sosyal Medya Kullanımı: Güç mü, Risk mi?8

2. BÖLÜM

Türkiye’de Hayvan Haklarının Kısa Tarihi: Bu mücadele nasıl başladı, yıllar zarfında hangi kırılmalar yaşandı ve bugün neden buradayız ?	11
---	-----------

1. 2004 öncesi: Koruma fikri vardı, hukuki çerçeveye yoktu..... 14
2. 5199 sayılı Kanun: Güçlü bir altyapı, ancak askıda kalan bir uygulama..... 14
3. Mevzuat ile uygulama arasındaki kopukluk: Sahada neden aynı şey yaşanmadı?..... 16
4. 7332 sayılı düzenleme: “Can” vurgusu ve ceza hukukunda yeni dönem..... 16
5. 7332–7527 arası dönem: Popülasyon tartışması ve gündemin değişmesi..... 18
6. 7527 sayılı yasa: Amaç, ortak payda ve sahadaki kırılma..... 18
7. Çelişkiler ve uygulamada kilitlenen noktalar 19

3. BÖLÜM

Güncel Mevzuat Çerçevesi 5199, 7332 ve 7527 Sayılı

Düzenlemelerin Bugünkü Sisteme Etkisi..... 21

1. Bugünkü sistemin temel dayanağı: 5199 sayılı Kanun.....21
2. Ceza hukukunda önemli bir değişim: 7332 sayılı yasa ile Hayvana Şiddetin Suç Sayılması24
3. Yeni sistem sahada neden kafa karışıklığı yaratıyor?.....25

4. BÖLÜM

Kamu Güvenliği ve Hayvan Refahı Arasındaki Denge: 7527

Sonrası Toplama Uygulamaları ve 7332'nin Devam

den Hukuki Koruması 29

1. 7527 Sayılı Düzenleme ile Birlikte Sahada Yeni Bir Dönem Başlamıştır29
2. Sahada En Çok Tartışma Yaratın Konu: "Vahşi Toplama".....31
3. Sahada Gönüllünün Rolü: Doğru Refleks ve Fiili Denetim32
4. 7332 Hâlâ Yürürlükte: Hayvana Şiddet Hâlâ Suçtur33

5. BÖLÜM

"Barınak Ziyaretleri, Nezaketli Mücadele, Toplumsal Bilinç"

Sahada Etkili Olmanın Yeni Yolu 37

1. Barınak Ziyareti Ne Demektir?38
2. Nezaket Zayıflık Değildir: Hukuki Güç ve Sağduyulu İletişim39
3. Ziyaret Ettikten Sonra Ne Yapmalı: Takip Kültürü41
4. Toplumsal Bilinç: Eğlence Değil, Esaret.....42

6. BÖLÜM

Besleme Hakkı, Valilik Kararları, Şikâyetler,

Apartman/Site Baskısı ve Gönüllünün Doğru Hareket Planı 49

1. Besleme Hakkının Hukuki Dayanağı.....50
2. Valilik ve İdari Kararların Yetki Sınırı.....51
3. 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu ve Hijyen Meselesi52
4. İdari Para Cezası Gelirse Ne Yapılmalıdır?54

İçindekiler

5. Apartman ve Site Yönetimleri: En Yaygın Baskı Alanı	55
6. Tahliye Davaları: Mahkemeler Neye Bakar?	58
6.1. Yönetim Planındaki Yasak Mutlak mıdır?	59
6.2. Somut Rahatsızlık Var mı?	59
6.3. Ölçülülük İlkesi	60
6.4. Hakların Dengelenmesi	60
6.5. Hayvanın Hukuki Statüsü	60

7. BÖLÜM

Hayvana Şiddet ve Kötü Muamelede Başvuru Yolları – Gönüllüye Yönelik Tehditlerde İzlenecek Süreç

1. Hayvana Şiddet, İşkence ve Kötü Muamele Halinde Başvuru Yolları	63
2. Gönüllüye Yönelik Tehditlerde İzlenecek Süreç	64
3. Psikolojik Baskı, SistematiK Yıldırma ve Delil Yönetimi	65
4. 6284 Sayılı Kanun ve Koruma Tedbirleri	65
5. Çipli Hayvanlara El Koyma İşlemleri ve Yasaklı Irklar	67

8. BÖLÜM

Delil Toplama Rehberi

1. Delil Toplama Neden Önemlidir?	72
2. Delil Toplarken Amaç: Paylaşmak Değil, Başvuruyu Güçlendirmek	73
3. Dijital Delil: Güvenilirliği Koruma Meselesi	73
4. Hukuka Aykırı Delil Riski: Hassas Bir Alan	74
5. Tanık ve Tutanak: Sessiz Ama Çoğu Zaman En Güçlü Delil	75
6. Hayvan Otopsi (Nekropsi): Şüpheli Ölümde Bilimsel ve Hukuki Kırılma Noktası	76

9. BÖLÜM

İdari Para Cezaları ve İtiraz Yolları

1. İdari Para Cezası Nedir ve Neden Önemlidir?	82
2. Uygulamada En Sık Karşılaşılan Ceza Gereğçeleri (Valilik Uygulamaları Dahil)	82

İçindekiler

3. Ceza Geldiğinde İlk Yapılması Gerekenler	83
4. İtiraz Yolları ve Süre Meselesi	84
5. İtiraz Dilekçesinin Üslubu ve Stratejisi	85

10. BÖLÜM

Çözüm Modeli ve Yol Haritası: Yarın Ne Değişirse Düzeliir? 87

1. Merdiven Altı Üretim ve Satış Döngüsü Kırılmadan Çözüm Mümkün Değil	88
2. Bilimsel ve Etkin Çözüm: YAKALAMA-KISIRLAŞTIRMA-AŞILAMA- GERİ BIRAKMA (TNR: Trap–Neuter–Return / CNVR : Catch– Neuter–Vaccinate–Return)	89
3. Kısırlaştırmanın Popülasyon ve Hayvan Sağlığı Üzerindeki Etkisi	91
4. Barınak Gönüllülüğü ve Geçici Yuvalık: Yeni Dönemin En Kritik Sivil Destek Mekanizması	93
5. Satın Alma, Sahiplen: Barınaktan Sahiplenmenin orunlu Hale Gelen Önemi	95
6. Hukukun Etkin Yürütülmesi: Cezasızlık Algısı En Büyük Tehlike	96
7. Eğitimin Önemi: Vicdan ve Hak Bilinci Ailede Başlar, Okulda Pekişir	98
8. Hayvana Şiddetle Mücadele, Toplumda Şiddetle Mücadeledir	100
9. Kapanış: Yarın Ne Değişirse Düzeliir?	101

Son Söz 105